

Nová expozice o životě, dílu, mučednické smrti a odkazu M. Jana Husa v kostnickém památníku

Na sklonku podzimu roku 1414 zažilo svobodné říšské město Kostnice hodinu své slávy, když papež Jan XXIII. otevřel zasedání obecného koncilu západokřesťanské církve. Koncil měl vyřešit největší papežské schizma v dějinách křesťanského Západu a věnovat se i dalším problémům, které touto starobylou organizací zmítaly. Mezi nimi byly i otázky věroučné, které nastolili učení mužové znechucení stavem pozemské církve, tedy i český kněz a teolog Jan Hus, jemuž se kostnické shromáždění koncilních otců stalo osudným.

Po 600 letech od uvedených událostí využilo město Kostnice příležitosti vstoupit opět do širšího povědomí evropské i světové veřejnosti a připravilo program oslav na celé pětiletí, které připomíná ono kulaté výročí dlouhého koncilního jednání. Projekt *Konzilstadt Konstanz. 600 Jahre Konstanzer Konzil 2014–2018 — Europa zu Gast* chce představit významné osobnosti (včetně velkého státníka a protektora koncilu Zikmunda Lucemburského), život ve městě v době celokřesťanské události nebo kulturu, která ji doprovázela (přítomnost básníka Oswalda von Wolkenstein). Nezapomnělo se ani na českého mučedníka, jemuž je věnován rok 2015 jako „rok spravedlnosti“ (*Das Jahr der Gerechtigkeit*). Ideou tohoto roku je uznání významu a ocenění českého teologa a reformátora a vytvoření příležitosti k pojednání o tématech tolerance a soužití s jinověrci.

Oslavy byly zahájeny již v dubnu roku 2014, kdy otevřel svoji bránu i rekonstruovaný *Kaufhaus* — budova gildy obchodníků, která posloužila v době koncilu jako místo konkláve pro volbu Martina V. Zde ve velkém sále nazývaném tradičně „koncilní“ byla na pět měsíců zpřístupněna výstava *Das Konstanzer Konzil 1414–1418. Weltereignis des Mittelalters*, kterou uspořádalo muzeum země Bádensko-Würtenbersko (*Das Badische Landesmuseum Karlsruhe*) za přispění řady institucí celé Evropy, včetně několika subjektů českých. Objevily se tu proto i památky na Mistra Jana.

Také městská muzea se připravila na jubilejní období a nabízejí tematicky adekvátní dočasné výstavy. *Rosgartenmuseum* přišlo s vtipnou a expozičně svěží výstavkou *Konstanz um 1414 — Städtischer Alltag zur Zeit des Konzils*. Zemské archeologické muzeum se zaměřilo na děti rozpohybovaným modelem koncilního města pod názvem *Voll bis unters Dach — Konstanz und sein Konzil, Archäologie und Playmobil. Playmobilausstellung zum Konstanzer Konzil*. Mezi pohyblivými figurkami osob přítomných ve městě v době koncilu nechybí ani Hus na hranici.

S ročním předstihem před kulatým výročím se otevřela také nová stálá expozice v „Husově domě“ (*Hussenstraße 64*). Vernisáž byla součástí programu výročního dne 6. července, na který se do Kostnice sjeli zástupci řady církví, měst s husitskou tradicí i reprezentanti České republiky a pražské univerzity.

Den zahájila ekumenická bohoslužba v luterském kostele (*Lutherkirche*). Následovala vzpomínková slavnost u Husova kamene s položením věnců, projevy reprezentantů města, církví a Společnosti Husova muzea v Praze. Vzpomínkový akt doprovázel komorní pěvecký sbor *Domino z Tábora*.

Po poledni proběhla vernisáž expozice Husova domu, nazvané *Jan Hus — odvaha myšlenky, odvaha víry, odvaha smrti*. Vystoupil ředitel městských muzeí v Kostnici

dr. Tobias Engelsing, rektor UK v Praze profesor Tomáš Zima, náměstkyně ministra kultury ČR JUDr. Kateřina Kalistová, dr. Jan Kalivoda za Společnost Husova muzea v Praze a dr. Jakub Smrčka, ředitel Husitského muzea Tábor.

Ze spolupráce dvou naposled jmenovaných institucí vzešel projekt *Jan Hus roku 1415 a 600 let poté* podpořený Ministerstvem kultury České republiky v rámci Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI), díky němuž mohla být nová expozice uskutečněna (projekt č. DF12Po1OVVo26). Vedle grantových prostředků přispěly na realizaci i Husitské muzeum Tábor a Společnost Husova muzea v Praze a dále město Kostnice. Na koncepci expozice a textu scénáře se podíleli čeští historikové Jan Kalivoda, Jakub Smrčka, Blanka Zilynská a Eva Doležalová, s přispěním dalších osob. Autorem architektonického a grafického řešení je atelier Artezko (Monika a Iveta Čermákovy a Dita Mrázková), realizace výstavy se ujal atelier Voala vedený Pavlem Kulišťákem. Na vzniku expozice měly podíl i další firmy a autoři, jejichž výčet zde nemohu uvádět.

Expozice se snaží skloubit obsahovou i vizuální stránku tak, aby nabídla zážitek všem kategoriím návštěvníků — poučeným i těm, kdo se setkávají se jménem Jana Husa poprvé, mládeži i staršímu publiku, turistům z Čech i ze zámoří, domácím návštěvníkům i konfesně různě orientovaným zájemcům z celého světa. S ohledem na takto pestrou škálu příjemců bylo třeba volit vícevrstevnou formu podání obsahu, a to ve třech jazycích (čeština, němčina, angličtina).

Základní orientaci poskytuje časová linka na zdech s daty z Husova života a jeho literární tvorby. Stěny historického domu jsou jinak ponechány volné, aby bylo umožněno vnímání zajímavé architektury s hrázděným zdívem — typické pro zdejší výstavbu. Prostorové výstavní objekty (mobiiliář) představují stylizované kameny lemující Husovu životní cestu, na jejímž konci stojí „Husův kámen“ jako památník na pravděpodobném místě Husovy popravy. Na tyto kameny jsou umístěna veškerá další sdělení, tematicky členěná podle místností.

Po úvodním seznámení s dobou, v níž Hus žil (formou dotykové obrazovky s mapou Evropy a zemí Koruny české s dalšími informacemi vztahenými k zeměpisným jednotkám) vstupuje návštěvník do první místnosti zahrnující Husovo mládí (Husinec) a působení na univerzitě. Druhý sál je věnován kazatelské a literární činnosti Jana Husa. Model Betlémské kaple láká k seznámení s působením Husa v této unikátní kazatelské prostoroře. Další „kámen“ prezentuje základy Husova učení a třetí objekt obsahuje „knihovničku“ Husových sebraných spisů — maket poskytujících základní poučení o obsahu jeho vybraných děl.

Do další části expozice vede delší chodba připomínající Husovu cestu z Čech do Kostnice. Návštěvník prochází jednotlivými městy, kde se Hus na své cestě zastavil, a dozvídá se, jak je v těchto místech pěstována husovská tradice. V chodbě a v předposlední místnosti je použit druhý architektonický prvek — lanka se zavěšenými tabulkami, které obsahují obrazové i textové informace.

Následující místnost je věnována kostnickému koncilu a Husovu procesu. Paralelně s Husem se návštěvník seznamuje i s druhou postavou, kterou čekal v Kostnici obdobný osud — s Jeronýmem Pražským. Tak i zde na ústřední stěně nacházíme vedle veduty města Kostnice vyobrazení obou mistrů — Jana i Jeronýma. Centrální prostor místnosti zabírá velká horizontální dotyková obrazovka, v jejíchž útrokách najde

návštěvník poučení o koncilu, českých reformátorech a jejich nepřátelích, ale může si vyzkoušet i svůj důvtip a znalosti prostřednictvím „inkvizičního kvízu“.

Předposlední místnost nabízí „kámen“ věnovaný fenoménu husitských válek, jejich cílům a výsledkům. Jedna stěna pak hutně shrnuje vybrané stránky druhého života Jana Husa. Vychází od úcty pěstované utrakvisty v 15. a 16. století, prezentuje průřez Husovou ikonografií, vysvětluje vztah evropské reformace k Husovi a sleduje stopy Husova odkazu v české a světové literatuře i jeho přítomnost v Kostnici v 18. až 20. století. Závěrečnou tečku tvoří připomínka nakročení k Husově rehabilitaci při ekumenické konferenci ve Vatikánu roku 1999.

Každá místnost nabízí i něco pro děti, největší uskupení dětských her se nalézají v závěru expozice, kde se muzeum loučí s návštěvníky ukázkami pamětních stuh z věnců, kladených k Husovu památníku. Jeho autentické fotografie z doby kolem roku 1900 vyzývají k tomu, aby i dnešní turista zašel na konec svého pobytu k Husovu kameni (kdysi za branami města).

Nová expozice měla být příspěvkem k důstojným vzpomínkovým akcím u příležitosti 600. výročí Husova umučení. Autoři se snažili vycházet z aktuálního stavu znalostí o této významné postavě českých dějin, vyvarovat se jednostranného emocionálního pohledu, a ukázat naopak návštěvníkům z celého světa, z jakého prostředí Hus vzešel, oč usiloval a jak širokou a mnohostrannou odezvu jeho snažení našlo. Zda se jim to podařilo, ukážou až ohlasy návštěvníků v následujících letech.

Blanka Zilynská